

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Vi är inte plitar, som många tror!

En kvalitativ studie av personalens arbete på en LSU-institution.

Författare: Mathias Liljekvist
Kandidatuppsats: Sock01, 15 hp
Hösttermin: 2011
Handledare: Ann Mari Sellerberg

Sammanfattning

Författare: Mathias Liljekvist

Titel: Vi är inte plitar, som många tror! En studie av personalens arbete på en LSU-institution.

Handledare: Ann Mari Sellerberg

Sociologiska institutionen, höstterminen 2011

Syftet med denna studie var att få en djupare förståelse i personalens arbete med ungdomar dömda till sluten ungdomsvård enligt LSU (Lag (1998:603) om Verkställighet av Slutna Ungdomsvård). Jag belyser hur personalen kombinerar straff och behandling i en dualism av vårdande makt och hur de förbereder ungdomar för livet efter sin tid på institutionen. Jag skildrar hur personalen interagerar med de unga och hur de förbereds inför livet utanför ungdomshemmet. Jag har använt mig utav kvalitativ metod för att samla in mitt material till denna studie. Vid insamlingen av mitt empiriska material så har jag använt mig av semi-strukturerade intervjuer med personer som arbetar med unga lagöverträdare. Jag använde även deltagande observation för att få en större förståelse i relationerna mellan personal och ungdomar.

Nyckelord: SiS, LSU, makt, total institution, ungdom, vårdande makt, behandling, vård, dualism.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte	1
2.1 Frågeställningar	1
3 Den juridiska ramen: Lag (1998:603) om Verkställighet av Sluten Ungdomsvård ...	2
4. Forskning om ungdomsvård	3
4.1 Forskning om utvärdering av behandling	3
4.2 Institutionell påverkan	3
4.3 Strukturella förklaringar till ungdomsbrottslighet	4
4.4 Den vårdande makten	4
5. Metod	5
5.1 Inledande val och frånval	5
5.2 Access till ungdomshemmet	6
5.3 Observation	6
5.4 Intervjuerna	6
5.5 Kompatibla metoder	7
5.6 Kritiska reflektioner	7
5.7 Etiska aspekter	8
5.8 Mina intervjupersoner	9
6. Teoretisk bakgrund	9
6.1 Inspärning och nedbrytning?	9
6.2 Vårdande makt	11
6.3 Min ansats	12
7. Analys	12
7.1 Behandlingsplanen – ett samarbete med den unge	12
7.2 Terapin som arbetsuppgift	14
7.3 Personalen beskriver sin roll i vårdprocessen	15
7.4 Hur man överbygger klyftan mellan personal och intagna	16
7.5 Motiveringsarbetet stora betydelse	17
7.6 Disciplineringen förklaras	18
7.7 En maktsituation: Visiteringen	19
7.8 Reglerna – sker i familjefostran	20
7.9 Vårdande makt	22
7.10 Olika konsekvenser	23

8. Slutdiskussion	23
8.1 Vidare forskning	24
Referenser	25
Bilaga 1	27
Bilaga 2	29

1. Inledning

Varje år placerar socialtjänsten ut många tusen ungdomar utanför deras hem. Av dessa kommer mer än 20000 till (SiS) Statens Institutionsstyrelse. Medelåldern hos dessa ungdomar är drygt 16 år (SiS 2011). Av dessa blir ca 100 per år dömda till LSU – vård (ibid). SiS, är en statlig myndighet som bedriver så kallade §12 – hem, eller särskilt boende. §12 hemmen bedriver individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem, där LSU, Lag om Verkställande för Sluten Ungdomsvård är en av deras avdelningar. Ungdomar i åldrarna 15-17 blir oftast dömda till sluten ungdomsvård istället för fängelse. Det är brottet som avgör straffets tid och inte behandlingsbehovet. Straffet kan variera allt mellan 14 dagar upp till fyra år.

Mitt intresse var först att beskriva hur dessa ungdomar såg på sin framtid och hur de resonerade kring tiden efter deras vistelse på institutionen skulle komma att se ut. Detta visade sig dock vara omöjligt; jag skulle inte få tillgång till att utföra intervjuer med ungdomarna. Jag avvisades med motiveringen att det skulle kunna medföra en viss risk att utsätta ungdomen i besvärliga tankebanor om framtiden då den är under behandling. Med en viss besvikelse la jag om mina planer. Jag bestämde mig istället för att undersöka hur personalen jobbar aktivt med ungdomarna och hur de bereder en väg för ungdomarnas liv som ska på nytt en dag testas ute i samhället.

2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att belysa personalens arbete med ungdomar och hur de arbetar för att åstadkomma en beteendeförändring hos de unga samt vilka åtgärder de ser som mest fundamentala för att uppnå de mål som är stadgade. Jag kommer att analysera hur personalen resonerar kring den dualism som ligger i deras arbete med såväl vårdande som straffande aspekter. Hur binds dessa två aspekter samman i praktiken? I Lagen om verkställande av sluten ungdomsvård står det explicit utskrivet att det är brottet och inte behandlingsbehovet som avgör straffets och därmed vårdtidens längd (Lagboken 2011).

2.1 Frågeställningar

1. Hur beskriver personalen sitt arbete i relation till de unga?
2. Hur beskriver personalen att de förbereder den LSU- dömda ungdomen inför livet efter vistelsen på institutionen?
3. Hur jobbar personalen med den dualism av vårdande kontra straffande aspekter som ligger i deras arbete?

3. Den juridiska ramen: Lag (1998:603) om Verkställighet av Slutna Ungdomsvård

För att förenkla för läsaren kommer jag i detta avsnitt att ge en överblick rörande lagen Lag (1998:603) om Verkställighet av Slutna Ungdomsvård som förkortas LSU. Jag kommer vidare genom arbetet att använda mig av förkortningen LSU.

För att bli dömd till slutna ungdomsvård enligt LSU ska man vara under 18 år då brottet begås och påföljden bestäms till fängelse av rätten. Om detta inträffar ska rätten bestämma tiden för den slutna ungdomsvården. Tidsperioden kan lägst vara 14 dagar och som högst 4 år. (Thunved, Clevesköld, Thunved 2008) Det är brottet och inte behandlingsbehovet som avgör straffet och därmed vårdtidens längd (Tärnfalk 2000). I LSU avgör således straffvärdet hur lång tid den unge ska vistas på institutionen, vilket domstolen avgjort utifrån brottets allvar. Ansvar för att en behandlingsplan upprättas vid LSU ligger på Statens institutionsstyrelse ansvar. Beslut inom slutna ungdomsvård fattas på SiS huvudkontor (ibid).

I Lag (1998:603) om Verkställande av Slutna Ungdomsvård kan man vidare läsa att behandlingsplanerna ska utforma på ett sådant sätt att den dömdes anpassning till samhället främjas och att de skadliga följderna av frihetsberövandet motverkas. Även när det kommer till genomförandet av den verkställighet som gäller under LSU står det i lagen att den dömd ska ges nödvändig vård och behandling och även ges tillfälle till utbildning, aktiviteter, förströelse, fysisk träning och vistelse utomhus. Den som är dömd till LSU tillåts att vistas utanför det särskilda ungdomshemmet i den utsträckning som kravet på samhällsskydd tillåter, om det anses lämpligt att främja den unges anpassning till samhället (Lag 1998:603 §18). Under verkställighetstiden hindras den dömd att lämna det särskilda ungdomshemmet, vilket är nödvändig för att verkställighetstiden ska kunna genomföras (Thunved, Clevesköld, Thunved 2008). De särskilda ungdomshemmen har således befogenhet att utföra diverse frihetsberövande åtgärder.

Vid utformningen av LSU Lagen var utgångspunkter dels att utförandet skulle formas så att risken för skadeverkningarna av frihetsberövande skulle minimeras och dels att rötterna till den unges kriminalitet skulle angripas på ett så produktivt sätt som möjligt. Slutna ungdomsvård är således ett stöd och hjälp för unge. Det är samhällets reaktion på brottet som en straffande aspekt, samt en hjälpande hand för att bryta sin kriminella bana (SiS 2009). Verkställighetstiden ska inträffa på särskilda ungdomshem, § 12 hem som ansvarar för av Statens Institutionsstyrelse, SiS. SiS utformar, organiserar och genomför vården av ungdomarna (Tärnfalk 2000). LSU inleds alltid under låsta förhållanden men övergår till vård i öppnare former när den unge progressivt utvecklas enligt sin behandlingsplan. Frågan om öppnare vård är lämpligt för den unge skall prövas minst en gång varannan månad (Lag 1998:603 §14) .

4. Forskning om ungdomsvård

Jag ska i detta avsnitt behandla tidigare forskning. Det finns en rad olika perspektiv som forskare anlagt på forskning om ungdomsvård och jag presenterar några av dessa under följande rubriker.

4.1 Forskning om utvärdering av behandling

I en studie, skriven av Jessica Palm (2003) avsåg främst behandlingsplanens betydelse men visade även att ju mer kontakt ungdomen har med personalen desto bättre är det för behandlingen (Palm 2003). Men hur läggs en behandlingsplan upp för dessa ungdomar som är dömda till LSU? Och hur delaktiga är ungdomarna själva i behandlingen med dem själva? I samma undersökning om huruvida det fanns en behandlingsplan för de LSU- dömda, så uppgav endast 44 procent att det fanns en behandlingsplan upprättade för dem; det säger nu inte att det ej finns en etablerad plan för den unge (ibid). I denna studie gjordes även en enkätundersökning om behandlingsplanernas existens som visade att personal och ungdomar hade olika syn på begreppen behandling och behandlingsplan (ibid).

En undersökning av Tärnfalk (2000) visar att det har varit positivt för de LSU-institutioner som själva utvecklat sina program. Tärnfalk kartlägger även de negativa aspekter som uppkommer till följd av att det är en sluten ungdomsvård, då de spontana och utåtriktade aktiviteterna försvinner. Detta får då en negativ effekt på behandlingsarbetet (ibid).

LSU är således en lag med frihetsberövande som påföljd; tingsrätten kan döma ungdomar mellan 15 och 17 år som begår brott till sluten ungdomsvård istället för fängelse. Dock visar nya siffror från Brå att 75 procent av ungdomarna återfaller i brott efter sin tid på ungdomshemmet (Motion från 2008)¹. En av förklaringarna till att majoriteten av de färdigvårdade ungdomarna återfaller i brott är bristen på uppföljning (ibid). Lösningen på detta problem antas bland annat vara att varje ungdom som slussas ut efter sin tid på ungdomshemmet ska få en kontaktperson att vända sig till som även vidtar åtgärder när den märker att ungdomen är på väg i fel riktning (ibid). Här kommer givetvis även behandlingen på ungdomshemmet in som en viktig åtgärd.

4.2 Påverkan av vistelsen på total institution

Teoretisk inriktad forskning om behandling på totala institutioner som fängelser, psykiatrisjukhus och som i mitt fall ungdomshem, är vanligen kritiskt inriktad. Man ser de skadliga verkningarna och hur de intagna blir påverkade av institutions vistelse och får svårt att sedan klara av att leva i

¹ Motion 2008/09: Ju381 Unga Brottlingar. Motion till riksdagen av Chatrine Pålsson Ahlgren.

en vardag utanför institutionerna. Goffman tar upp i sin bok ”Totala institutioner” att den intagne blir avpersonifierad av sin vistelse på institutionen. ”Surviving psychiatric institutionalisation: a case study”, är en undersökning av Prior (1995) om huruvida institutionell vistelse kan påverka ens självbild och identitet. Studien granskar orsaken till att vissa som påverkas lättare av deras vistelse på institutionen, ändrar sig och får en skadad personlighet. Artikelförfattaren tar upp olika aspekter som kan bevara ens identitet som till exempel religion (Prior 1995). Den starka tron på sin egen självbild gör att det kan bli svårt att uppnå en beteendeförändring för den intagne, att behandlingen sker under slutna förhållanden kan även försvåra behandlingen (ibid).

4.3 Strukturella förklaringar till ungdomsbrottslighet

Ett annorlunda perspektiv är det strukturella. Andershed (2005) diskuterar vikten av strukturella brister. Andersheds arbete är en forskningsöversikt som har som huvudsyfte att sammanfatta den kunskap som finns om normbrytande beteende hos barn under 12 år. Problemen med ungdomarna ligger ofta djupt rotade och går långt tillbaka i deras barndom (Andershed 2005). Interaktionistisk teori visar att strukturella brister är det centrala i normbrytande beteende. Strukturella brister definieras enligt Andershed av individens och familjens låga position i samhällets sociala struktur, vilket kan leda till destruktiva familjeförhållanden och brist på regler och rutiner (ibid). De strukturella bristerna ger sig ofta uttryck i motivationsbrist och svårigheter med att klara av skolan. Ungdomen får sämre relation till lärare och ett svagare socialt stöd från människor i sin omgivning (ibid).

4.4 Den vårdande makten

En negativ aspekt med sluten ungdomsvård är att den kväver de spontana aktiviteter som kan vara en morot till ett förbättrat beteende. Detta är i sig inte konstigt då den är sluten på grund av det begångna brottets allvarlighetsgrad. Men även om vården är sluten så finns det rum för permissioner och aktiviteter utanför ungdomshemmet. För att få vård i någon form, måste den unge dock underkasta sig diverse regelverk och normer som råder inom institutionen. Om dessa regelverk bryts så ingriper personalen för att åtgärda inadekvata beteenden. Detta kallar Kerstin Svensson för den vårdande makten (2001). Personalen kan spontant ingripa och slå ner på beteendet genom så kallad situationell respons. Personalen ingriper och rättar till problemet i stunden. Vidare så kan även personalen företa en institutionell respons på ett inadekvat beteende hos en ungdom (Wästerfors 2009). Detta innebär att personalen vidtar åtgärder som sträcker sig över själva situationen och ofta fler beslutsfattare (ibid).

Under 4.4 Den vårdande makten refererar jag till Svenssons bok I stället för fängelse? En studie av vårdande makt, straff och socialt arbete i frivård. I mitt teoretiska kapitel utgår jag både från Svenssons bok och hennes senare artikel från 2003.

5. Metod

I följande avsnitt så kommer jag att förklara mitt tillvägagångssätt i denna uppsats. Jag kommer att reflektera över och problematisera mitt metodval. Jag kommer att belysa för- och nackdelar med den metod jag har använt mig av samt diskutera förförståelsens roll i relation till min forskning. Tillgången till mina intervjupersoner var inte enkel, dels då det handlar om människor i en känslig position och då personerna dels befinner de sig i en kontext som är av sekretessbelagd karaktär. Jag kommer därför att förklara hur jag fick access till mitt studieobjekt och hur jag fick hitta olika ingångar till det fält jag ville studera.

5.1 Inledande val och frånval

Min första tanke med denna uppsats var att få en förståelse för hur ungdomar som sitter på ett LSU- hem resonerar kring sin egen framtid. Men efter lite efterforskning så fick jag veta om sekretessbestämmelser och olika riskfaktorer. De riskfaktorer som jag fick förklarade för mig var att mina intervjuer skulle kunna påverka ungdomarnas behandling i en negativ riktning.

Ansvariga på SiS sa att det var viktigt för ungdomarna att reflektera över sin situation som de befinner sig i nu, och om jag skulle komma med frågor om hur de resonerar kring livet efter institutionsvistelsen så skulle det kunna bli ett stressmoment för ungdomarna, som redan befinner sig under oerhörd press. Jag fick tänka om. Efter diskussion med min handledare och Eva Da Silva, metodutvecklare på SiS, kom jag fram till att undersöka hur personalen arbetar med ungdomarnas vardag, hur vardagen konstrueras för att de ska förberedas inför ett liv efter institutionen. Jag ville få en djupare insikt i hur personalen jobbar med att å ena sidan ge ungdomarna vård och sociala färdigheter för att kunna anpassa sig till livet ute i samhället efter deras tid på institutionen. Å andra sidan är ungdomarna dömda till en sluten vård för att brottet de begått var så pass allvarligt. Hur jobbar personalen med att straffa ungdomen i relation till den vård som de ger ungdomen?

Efter samtal med institutionschefen på det ungdomshem där jag utförde mina studier, så fick jag kontakta personalansvarig för att vidare gå igenom mitt planerande arbete och beskriva vad syftet med det var. Efter ett möte med personalansvarige fick jag skriva under ett sekretessavtal

om att jag var införstådd med det ansvar som lades på mig i och med min vistelse på en skyddad avdelning som den där jag gjorde min undersökning.

5.2 Access till ungdomshemmet

När jag kom fram till ungdomshemmet där jag har gjort mina studier fick jag en märklig känsla av trivsel. Det här är ett fängelse för ungdomar, ska det verkligen kännas så här? När jag ringde på dörren tog det lång tid innan någon öppnade. När dörren äntligen öppnades mötes jag av en misstänksam blick. Jag förklarade mitt ärende och att jag hade varit i kontakt med den personalansvarige på avdelningen. Jag blev ombedd att vänta utanför tills detta var bekräftat. När jag kom innanför dörren så gick jag igenom en hall för att sedan komma in till personalrummet. Personalrummet var precis intill köket och allrummet som även gränsade till sovrummen, det var fönster som man både kunde se in och ut ur. Det satt 4-6 monitorer på väggen så personalen hade full uppsikt över hela hemmet. Jag var utrustad med ett överfallslarm. Det var en säkerhetsåtgärd fick jag förklarat för mig. Jag gick med personalen under en och en halv dag och följde dem i deras arbete och rutiner.

5.3 Observation

Jag har använt mig av deltagande observationer för att komplettera och berika insikten i min undersökning (Wästerfors, Sjöberg 2008). Mina observationer hade som syfte att jag skulle få ta del av personalens vardag för att få en djupare förståelse hur deras relation till ungdomarna konstrueras, allt ifrån vardagliga rutiner till interaktionen i mer oförutsedda händelser. Jag ville komplettera observationen med min andra metod; i mina intervjuer ställde jag frågor som tolkas och reflekteras över av intervjupersonen innan ett svar ges. Men jag vill även komma åt hur personalen gör i praktiken i arbetet med ungdomarna, saker som personalen ej själva reflekterar över, moment i interaktionen på vardaglig basis. Med observation så kan jag få en bredare förståelse i hur den tysta kunskapen interagerar med rutiner på ett sätt som personalen själva inte är medvetna om då det ligger så djup rotat i deras arbetsrutiner.

5.4 Intervjuerna

Jag har även valt att utföra semistrukturerade intervjuer och när jag har samlat in mitt empiriska material. Jag har varit i direkt kontakt med mitt studieobjekt där jag har studerat den sociala miljön för att se hur den sociala ordningen skapas via samtal och samspel mellan personal och ungdomar på detta §12-hem. Semistrukturerade intervjuer är ett mellanting mellan

standardiserade, strukturerade intervjuer och öppna, ostrukturerade intervjuer. Intervjun är strukturerad på sätt att jag tänkt ut de områden på förhand som ska behandlas i min undersökning. (Se bilaga 1 för min intervjuguide). Jag blev tilldelad mina intervjupersoner väl på plats. Personalen blev tillfrågad om de hade lust att ställa upp på en intervju medan de var i tjänst. Mitt urval blev därmed ett slumpmässigt urval (Bryman, 2010).

5.5 Kompatibla metoder

Intervjuer och observationer är två metoder som är kompatibla (May 2001). Forskaren är i intervjun styrande då den har ett antal på förhand givna frågor (Aspers 2011). Observationens metod är mer flexibel till sin karaktär, vilket är en av dess stora fördelar (May 2001). Mina intervjuer gav mig möjlighet att mer insiktsfullt tolka de observationer jag gjort. Detta är en av de stora styrkorna i kombinationen av intervjumetod och observation (ibid).

5.6 Kritiska reflektioner

Min roll i relation till fältet är en viktig del att reflektera över. Det är viktigt att jag som forskare reflekterar över hur min roll påverkar de som jag interagerar med samt hur jag själv påverkas och vad för konsekvenser detta kan få på mitt resultat (Aspers 2011). Ungdomarna var en aning mer uppspelta än vanligt på grund av min närvaro. Detta var något som jag tog i beaktning när jag gjorde mina observationer och även intervjuerna. Jag får reflektera över att personalens svar kan blivit mer stressade och kortare när de kände att ungdomarna själva var mer stressade och uppspelta. Men det är viktigt att jag inte låter detta ta överhanden. Risker kan bli att jag överanalyserar personalens reaktioner på min närvaro istället för att lägga fokus på mitt huvudsyfte och då hamnar min forskning i bakgrunden (ibid). Det jag ville komma åt i min undersökning var personalens uppfattningar i arbetet med ungdomarna för att skapa en förståelse av deras sociala verklighet. Jag utförde deltagande observationer där jag följde personalen i deras arbete. Jag ville se hur personalen arbetar med ungdomarna och detta gjorde jag genom observationer och intervjuer. Jag ville belysa institutionens arbetssätt och förstå handlingarna och meningsstrukturerna mellan aktörerna, i det fenomen jag undersöker. Men för att skapa en förståelse hur personalen, i deras arbete med ungdomarna, jobbar, så kan jag inte helt gå in i en roll som objektiv forskare. Med en subjektiv ansats så tar jag hänsyn till personalens handlande mening och deras syfte, utifrån deras perspektiv (Aspers, 2011). "Subjektivism innebär ofta att forskaren måste integrera med aktören för att kunna förstå deras värld, deras tänkande etc" (Aspers, 2011, s. 29), vilket jag gjorde under min observation. Det är emellertid viktigt att som

forskare att vara medveten om detta och förstår på vilket sätt ens egen biografi påverkar vad jag ser och hör på fältet (May, 2001).

Enligt Aspers (2011) är förförståelsen alltid grundad i forskarens vardagförståelse. Det blir då en självklarhet att jag måste ha en god insikt i vad jag har med mig i bagaget och på så sätt bli medveten om mina tolkningar. Det är viktigt att jag håller mig objektiv till de saker som ligger utanför min egen kontext för att kunna ta in, bearbeta och förstå det som inte ligger inom min livsvärld. Det är viktigt att jag utgår från de meningar som finns på det fält jag studerar, risken blir annars att jag tillskriver aktörernas handlande meningar som de inte själva tillskriver dem (Aspers, 2007). I min kommande analys har data från mina observationer fått en något undanskymd plats. Mina observationer har dock varit viktiga för mig för att fånga den atmosfär som präglar institutionen och det konkreta arbete som personalen gör med ungdomarna. Jag deltog bland annat vid de fysiska aktiviteterna som ungdomarna hade och i skolundervisning. Det är svårt att avgöra min hur min närvaro påverkade situationen, men det gjorde den. Personalen påpekade att stämningen bland ungdomarna var oroligare än vanligt. Detta var inget som jag kunde notera, eftersom jag aldrig tidigare vistats med ungdomarna, men personalen uttalade sig senare om stämningen vid eftermiddagens återkopplingsmöte. De uppvisade ingen direkt förvåning eller besvär över detta, de reflekterade över det och kom fram till att oron berodde på nyfikenhet från ungdomarnas sida, liksom över en praktikants närvaro.

Ytterligare en kritisk synpunkt som kan anläggas på min metod är om, mina intervjupersoner svarade normativt, det vill säga att de inte beskriver vad de gör utan vad de bör göra enligt institutionen och målsättningar. Även ur denna aspekt upplevde jag att observationsmetoden blev ett viktigt komplement.

5.7 Etiska aspekter

Som forskare är jag skyldig att informera de som är berörda av min forskning om den aktuella forskningsfrågan, om deras roll i projektet och vad som gäller för deras deltagande (Pettersson 1994). Det är ett känsligt område jag befinner mig inom. Det handlar om ungdomar som av olika anledningar har blivit berövade sin frihet och stängts ute från det övriga samhället. Som samhällsforskare anser Bryman (2010), att forskaren har rätt att studera vem som helst i vilken situation som helst, under förutsättning att det finns ett vetenskapligt syfte och att detta inte förorsakar deltagarna någon skada (Bryman, 2010). Men jag upplevde starkt att det var ett känsligt område och att jag tog ett kliv in i någon annans livsvärld, så måste jag ta i beaktande vad de som jag intervjuar anser är känsligt och olämpligt att tala om. Jag fick skriva under ett sekretessavtal när jag besökte det ungdomshem som jag har gjort mina studier på. Jag vart

särskilt informerad om allvaret att bryta denna sekretess. Jag blev även uppmanad att gå hem och läsa igenom ytterligare vad sekretessens innehåll gick ut på.

5.8 Mina intervjupersoner

Jag intervjuade fyra anställda vid det ungdomshem som jag utförde min studie på. Samtliga intervjupersoner var behandlingsassistenter. De personuppgifter jag tagit del av kommer inte användas så att de direkt kan härledas till mina intervjupersoner.

Vidare kommer jag ej att nämna dem vid deras riktiga namn eller vid kön bundet till namnet. Jag kommer vidare att nämna mina intervjupersoner som, Lisa, Katarina, Niklas och Oscar.

Jag utförde mina intervjuer på ungdomshemmet medan de var i tjänst. Intervjuerna var cirka 30 minuter långa och som tidigare nämnts semistrukturerade, så frågorna ställdes ej i den ordning som de var skrivna².

6. Teoretisk bakgrund

På vår första delkurs ht 2011 så fick min klass i uppgift att skriva ett litteraturpaper, där studenterna själva fick välja litteraturen, gärna i relation till vår kommande uppsats. Jag valde att skriva om Erving Goffmans bok Totala institutioner. Det jag fann intressant var inte bara de intagnas utan också personalens perspektiv. Hur jobbar personalen med ungdomar som å ena sidan sitter inlåsta på en sluten institution, eller på en ”total” institution som Goffman kategoriserar det, och å andra sidan ska se till att ungdomarna får vård. Hur skapas ett straff med vårdande aspekter i form av social färdighetsträning och omdefinition av beteendemönster, inom en total institution? Michel Foucaults övervakning och straff är en historisk tillbakablick på brott och straff ur ett sociologiskt perspektiv (Foucault 1987). Foucault beskriver övergången från kroppsstraff till fängelsestraff och hur följderna av detta har lett till en allt hårdare och effektivare disciplinering av människorna. Detta förde in mig på Kerstin Svensson. Svensson har som teoretisk utgångspunkt skrivit arbeten om fängelser i Sverige och om den dualism som finns i straffet och behandlingen. Hon kallar detta för den ”vårdande makten”. Svensson teoretiska perspektiv härleds ur Foucaults historiska resa genom straff och brott (Svensson 2001).

6.1 Inspärning och nedbrytning?

I Totala institutioner (2007) skildrar Goffman bland annat livet för den intagne och personalen på en institution. Utmärkande för den totala institutionen är att den kan beskrivas som socialt

² Se bilaga

nedbrytande. Institutionen bemäktigar sig individens kropp, och handlingar. Individen är under konstant bevakning av en och samma auktoritet. De intagna är med samma människor dagligen och det auktoriteten säger att man ska göra är man skyldig till att göra. Den intagne har inget andrum, ingen fri vilja (Goffman 2007). I Goffmans Totala institutioner beskrivs hur officiella målsättningar blir ett sätt att utåt visa hur personalen jobbar med sina intagna. Detta är dock, enligt Goffman, en motsägelse mellan vad personalen faktiskt gör och vad som sägs att de gör (ibid). De intagna upplevs som ett arbetsmaterial; de blir i personalens ögon själlösa föremål (ibid). Brott och straff kommunicerar och förenas i en effekt av makt och vedergällning (Foucault 1987). Konsten att straffa måste vila på en föreställningsteknologi (ibid). Med det menar Foucault att det måste finnas tro på att straffet i sig kommer ge en positiv respons på individens själ; för att finna det adekvata straffet i relation till brottets lockelse så behöver man finna den nackdel hos brottet som berövar tanken på det all lockelse (ibid). I relation till ett arbetsmaterial som utgörs av människor, så kan det bli svårt att utföra ett arbete i form av straff, om personalen skapar en allt för intim relation till sitt arbetsmaterial. Personalen har ett ansvar för en annan levande människa och detta gör att det kan skapas svårigheter i behandling och påföljder om de intagna inte gör som de blir tillsagd att göra.

Ytterligare ett arbete av Goffman har påverkat mitt perspektiv i analysen, nämligen hans stigmatperspektiv. Ungdomarna som sitter på en total institution gör det av den anledningen att de anses utgöra en fara, antingen för sig själva eller för andra i samhället. Goffman (1972) skriver i sin bok Stigma om de attityder som ”de normala”, som Goffman kallar dem intar mot en person med ett karaktärsstigma. Här kan en klyfta uppstå mellan ungdomen och personalen. Goffman (1972) tar upp två aspekter om hur individen kan tillskriva sig effekterna av ett avståndstagande från omgivningens sida på grund av ett så kallat karaktärsstigma. Ungdomen kan å ena sidan själv utnyttja sin situation och tillskriva sig ”sekundära vinster” som ett skäl till att bete sig som den gör. Ungdomen tillskriver sig en roll som ett offer. Attityden som är kopplad till offerrollen gör att det skapas ett glapp i relationen mellan ungdom och personal (Goffman 1972). Hur hanterar personalen denna möjliga problematik?

Goffmans studie är från år från 50- talets Amerika och studierna han gjorde utfördes inte på en ungdomsanstalt som min studie gör. Jag använder mig av Goffmans teoretiska perspektiv i min analys. Men min studie avser personalens arbete med unga människor och hur personal här interagerar med sitt arbetsobjekt, en människa av kött och blod.

6.2 Vårdande makt

I Kerstin Svenssons bok *Istället för fängelse* beskriver hon hur det finns en dualism i dagens vårdinstitution. Straff och behandlingen kombineras i vård som hon kallar ”vårdande makt”. Personalen använder sig av interpersonella redskap för att skapa relationer och komma nära ungdomen. Personalen använder sig själva som ett verktyg och som en resurs för att skapa ett förtroende till ungdomen. I dessa relationer så formas både makten (personalen) och motståndet (de intagna) (Svensson 2001). Personalen arbetar för att skapa en ömsesidig relation till ungdomen, men i egenskap av personal är det de som bestämmer i alla lägen. Situationen är motsägelsefull; när är den unge under vård och när blir den bestraffad? Det dubbla och motsägelsefulla arbetet att såväl vårda som straffa sker ständigt i vardagen på institutionen. Denna maktbalans är skör. Är det en ömsesidig relation mellan personal och den intagne så får makten en funktion som en stödjande och hjälpande aspekt, skriver Svensson (Svensson 2003). Å andra sidan, blir det en motsatt reaktion när denna relation bara bygger på makt och motstånd (ibid). När socialt arbete är en del av rättssystemet så kan det tolkas både som en stöttande och en straffande aspekt, och centralt är att dessa aspekter inte blir varandras motsatser i praktiken (ibid). Sätter man detta i relation till ungdomsvården så kan det illustreras med att ungdomen sätts i en kontext där den unge har personal runtomkring som säger till denne vad den ska göra och när den ska göra det. Ungdomens liv rutas in i ett tydligt mönster och han/hon får ett schema att följa. Detta ger ungdomen tid att reflektera över sina brister i sociala färdigheter och anledningen till att de är i den situation som de är i. Detta är endast möjligt om ungdomen är mottaglig för det, annars så blir det en kamp i makt och motstånd (Svensson 2003).

När man jobbar med ungdomar som sitter på en sluten institution är maktbalansen påtaglig och öppen. Ungdomen vet vilka som bestämmer över vardagen. Men även om denna maktbalans är tydlig så är det ett subtilt spel att utföra makten i en behandlingskontext. I egenskap av personal så får man praktisera den disciplinerande kontrollen på så sätt att de som disciplineras inte upplever att så är fallet (ibid). Regler och rutiner ingår både i vård och straff och om dessa blir motsägelsefulla kan det vara svårt att kombinera dem.

Goffman och Foucaults perspektiv om intagningen på en total institution som en nedbrytande maktövning var min inledande utgångspunkt. Vid analysen av mitt empiriska material fann jag emellertid att personalen starkt betonade sin vårdande roll. Detta ledde till att min första teoretiska utgångspunkt kom att preciseras. Jag fann Svensson begrepp ”vårdande makt” som mycket användbart i min analys av intervjuerna.

6.3 Min ansats

Med denna uppsats vill jag ge en djupare förståelse för personalens arbete med LSU- dömda ungdomar. Hur är det att jobba med ungdomar som har begått ett så pass allvarligt brott att de måste spärras in? Och hur behandlar man en ungdom som å ena sidan ska straffas för sitt brott, men å andra sidan behöver hjälp och vård? Hur jobbar personalen i relation till ungdomen för att skapa en vardag, ge dem stabilitet och kontinuitet för att få ordning på sitt liv? Kan dualismen skapa ett dilemma för personalen att utföra sitt jobb på ett adekvat sätt?

7. Analys

I mitt teoretiska avsnitt diskuterade jag dels Goffman och Foucault som betonade straffet som ligger i inneslutningen i den totala institutionen. Ungdomarna är dömda av lagen till ett straff i slutenvård. Det finns en tydlig straffande aspekt som präglar livet för de unga, men det var inte detta som personalen betonade. Tvärt om. Personalen framhåller behandlingar, terapi, närhet och familjeförhållanden. När straffande aspekter av personalens arbete beskrivs så tonas detta ner och förklaras som en del av vården.

Jag kommer i min analys att applicera Svensson dualismperspektiv på hur de vårdande kontra de straffande aspekterna återges i min empiri. Finns det något som kallas för vårdande makt och hur ser denna kombination ut? Kerstin Svensson (2001) beskriver hur relationen makt och motstånd tar sig olika uttryck, och den bästa kontrollen är när det är en ömsesidig relation mellan klienten och vårdaren. Kan man straffa och samtidigt ha en interpersonell relation som bygger på tillit och kärlek? Kan man konkret i vardagen på en sluten institution etablera en vårdande makt? Hur arbetar personalen aktivt att, å ena sidan straffa den unge för det brott som var så pass allvarligt att påföljden blev sluten ungdomsvård och å andra sidan jobba aktivt med att hjälpa den unge med sina problem?

Jag gör min analys utifrån empirin från det ungdomshem jag utförde mina studier på. Resonemangen är ej generaliserbara till övriga LSU-hem i Sverige då institutionerna själva lägger upp vård och behandlingar för ungdomarna. Dock utgår de alla från gemensamma riktlinjer i lagen nämligen från *Lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård*.

7.1 Behandlingsplanen – ett samarbete med den unge

En behandlingsplan berör de områden som ungdomen har problem med och vad man skall arbeta med inför utskrivningen (Palm 2003). Behandlingen är individuellt baserad utefter ungdomens behov. Framställningen utav behandlingsplanen är en ganska lång och invecklad process. Den

unge kommer först till en sluten avdelning. Där kartlägger psykolog, pedagog och behandlare behovet av vård och behandling och tar fram en individuell verkställighetsplan. Denna omfattar både tiden på ungdomshemmet och utslussningen från institutionen. Personalen använder sig av en manualguide ADAD i analyserandet av den unges behov. ADAD är en standardiserad intervju utvecklad i USA av Friedman och Utada 1989. Den är översatt och anpassad till svenska förhållanden av SiS (Åkesson 2010). ADAD riktar sig till unga människor med social problematik och omfattar olika livsområden; fysisk hälsa, skolgång, arbete/sysselsättning, fritid och kamrater, familjeförhållanden, psykisk hälsa, kriminalitet, alkohol och narkotika. ADAD kan användas som underlag i utredningsarbete och vid behandlingsplanering, men också som ett utvärderings- och uppföljningsinstrument (ibid).

Vården skall vara individbaserad och grundad på ungdomens behov. Utifrån ADAD-intervjun ges skattade värden som ger en bild över ungdomens behov samt hur ungdomen själv uppskattar sin situation. Tillsammans med dessa resultat och den unges historik så läggs en behandlingsplan fram. Det väsentliga är att de vårdinsatser som den unge är i behov av bestäms *i samråd* med den unge. Detta samarbete är något som de anställda var mycket måna om på det ungdomshem där jag gjorde mina studier;

”ungdomen är alltid med i sina behandlingsplaner och gör dom” (Katarina).

Personalen lägger en stor vikt på vad ungdomarna tycker, tänker och känner. Det är grundläggande för att lyckas arbeta med ungdomen;

”...har du inte med dig ungdomen så kvittar det vad du säger.” (Niklas)

Behandlingsplanen kan förändras efter hand. Under utredningen planerar institutionen fortsatta insatser för att motverka den dömdes kriminalitet. Statens institutionsstyrelse fick av regeringen uppdrag att utveckla en ny och förstärkt vårdkedja inom ungdomsvården. I denna utveckling så trädde en ny utslussningslag fram. Denna nya lag ska ge ungdomar dömda till LSU en möjlighet till få sitt straff förkortat om man sköter sig bra (SiS 2009). Vilket var något som bemöttes positivt av personalen på ungdomshemmet där jag gjorde mina studier;

”...det är bra att de får komma ut tidigare och testa sina vingar ...när dom e utslussade så har dom fortfarande LSU, händer någonting där så är det tillbaka till ruta ett igen, och det vet dom mycket väl om...” (Lisa)

När den unge slussas ut tidigare så har den fortfarande kontakt med det ungdomshem som den tidigare satt på. Den unge får även en kontaktperson som den kan höra av sig till när den behöver hjälp eller stöd.

7.2 Terapin som arbetsuppgift

I intervjuerna framhöll intervjupersonerna de olika terapierna som de använde sig av. De använde sig av tre olika manualbaserade behandlingsprogram, ART, ACT och Vägvalet³. Personalen lade stor vikt vid de olika behandlingsprogram som de utövar på ungdomshemmet. Detta är ett sätt att betona den vårdande aspekten i relation till de unga intagna. ART är ett manualbaserat behandlingsprogram som avser att minska återfall i våldsamt beteende, ACT riktar sig till hur tankar kan begränsa en individs livsutrymme, Vägvalet syftar till att utmana kriminella tankar och förändra en negativ självbild.

Dessa olika terapier menade personalen har ett stort inflyttande på ungdomens vardag. Flera av ungdomarna på hemmet hade visat stora framsteg i att hantera impulsivitet och ilskekontroll med hjälp av ART, påpekades i intervjuerna. Vid ett tillfälle när en av de unga var sjuk hade han uttryckt sitt missnöje över om han inte hade fått vara med på sin ART-behandling, Katarina citerar den intagne unge; *"om jag inte får min ART idag så kommer jag gå loss... jag måste ha min ART"*

Personalen underströk att de jobbade aktivt med att bjuda på sig själva och på så sätt underlätta för ungdomen i behandlingen. Det är en av framgångarna i de olika behandlingsprogrammen. I ART så går man in i rollspel där man illustrerar verkligheten; *"när vi gör våra rollspel så tar vi det från det verkliga livet"* (Lisa).

Tyngdpunkten i terapin ligger i att illustrera den verkliga världen utanför institutionen och göra en fiktiv värld så verklig som möjligt. De intervjuade understryker att personalen går in helhjärtat för att skapa den "verkliga fiktiva värld", då det lägger hörnstenarna för ungdomen att appliceras när de kommer ut i verkligheten.

"...vi försöker plantera ett frö hos ungdomen... sen så kanske dom förstår innebörden när dom kommer vidare ut i livet..." (Oscar)

Det framkom i mina intervjuer med personalen att ungdomarna själva uppskattar behandlingsprogrammen. Det skapar en trygghet att dels dagen blir inbokad i skola och andra aktiviteter, dels att ungdomarna får se och känna framstegen de gör i sin utveckling med hjälp av programmen.

³ Se bilaga 2

7.3 Personalen beskriver sin roll i vårdprocessen

Behandlingen och vården ser olika ut på olika ungdomshem som har en LSU - avdelning. I mina intervjuer ställde jag frågan hur involverad Socialtjänsten var i utvecklingen av behandlingsplanen och om det fanns några riktlinjer och krav som ställdes på dess utformning. De svar jag fick i intervjuerna var att de hade relativt fria händer i utformningen av behandlingsplanen, men att de var tvungna att följa det som lagen säger. Lagen är skriven så att den är fri för tolkning och vidare säger den inte hur man ska vårda och behandla, utan endast att vården ska vara adekvat för situationens rådande former. Personalen som intervjuades var nöjda med sitt upplägg på vården, och påpekade att de kände sig fria i sitt arbete. Dock så skulle de vilja ha en bättre kontakt med Socialtjänsten.

”i vissa fall så måste vi kämpa med att få med socialtjänsten... vi anser att det är viktigt att dom är med under hela processen ...dom har ofta varit delaktiga under en längre tid i ungdomens liv”
(Katarina).

Anledningen till det var, vilket framkom i mina intervjuer, att ungdomens problematiska bakgrund oftast börjat långt innan denne blev dömd till LSU. Socialtjänsten var således sedan tidigare insatt i ungdomens problembild. Även efter avsutten tid så underlättar det om Socialtjänsten är med och hjälper till att ordna ett liv för ungdomen utanför institutionen, framhölls i intervjuerna.

När det kommer till lagen och det straff som ungdomarna tilldömts så kan inte personalen påverka detta. Det gav upphov till viss frustration bland personalen. De menade att ungdomar som inte har något tidigare straff ej bör sättas med andra tungt kriminella unga. Även här så betonade de den vårdande aspekten. Jag ställde frågan om personalen själva anser att de har möjlighet att agera fritt i vårdprocessen eller om de är styrda av SiS eller Socialtjänsten? Ett av de svar jag fick var följande;

”Både ja och nej, det finns faktiskt ungdomar som aldrig begått ett brott tidigare, som hamnar med jättekriminella så man kan tänka själv att han ska inte vara här...” (Katarina)

Ett straff kan enligt personalen och sett ur ett vårande perspektiv, vara inadekvat, missgynnande och ge negativa konsekvenserna för den unge. Personalen känner sig samtidigt bundna av straffinslagen i relation till den unge:

”...han ska vara någon annanstans, men med tanke på det brottet han har där det är väldigt många som är involverade. Huvudkontoret i Stockholm skulle aldrig bevilja en utsluss för en som fått en fyraårig dom. Det finns en viss kvalifikationstid...” (Katarina)

Personalen betonar samtidigt möjligheten att påverka hur den unges tid och behandling kommer att se ut på ungdomshemmet; man kan påverka vården och upplägget av utslussning för den unge som personal. Men de anställda på ungdomshemmet kan inte påverka straffet och domen för den unge.

"...just där dom har ett straff, och man måste även ta hänsyn till målsägare, och att man har ett samhällsskydd också att genomföra. Så det är många aspekter men jag tycker ändå att vi har en möjlighet att påverka en hel del." (Katarina)

Ungdomarna lever under slutna förhållanden där de dels avtjänar ett straff samtidigt som de behandlas och vårdas. De ska lära sig hur de ska bete sig ute i den "verkliga världen". Även på dagens institutioner så skärmas man av från det övriga samhället och ens handlingsutrymme begränsas och detta är en väsentlig del av straffet.

Jag ställde frågan till personalen om de ansåg att man kunde anpassa ungdomen till ett liv i samhället under låsta förhållanden? Det var en viss dualism i svaren; å ena sidan, finns motivationen hos ungdomen att vilja bättra sig så finns verktygen att arbeta med, men, å andra sidan, så behandlas de inom institutionens väggar som ej överensstämmer med samhället utanför institutionen. Ungdomarnas vardag blir en simulation av den verklighet som de förbereds för.

"...vi skapar ju en väldigt falsk verklighet här där det är vuxna som fångar upp och säger hela tiden att, nej så får du inte göra, och så går det inte till därute." (Katarina)

"...till viss del ja, men inte till 100 %... Man kan inte komma från inlåst till direkt ut på gatan, det tror jag inte. Man behöver successivt öppnas upp tror jag." (Niklas)

Här kommer återigen vikten av Socialtjänstens närvaro in. Socialtjänsten kan hjälpa ungdomar som blivit utslussade med boende och jobb. I mina intervjuer så framkom det att i vissa fall så kan inte ungdomen återvända hem på grund av risken att återfalla in i brott igen.

7.4 Hur man överbygger klyftan mellan personal och intagna

Ungdomen influeras från två håll när de vistas på en institution, dels från personalen och dels från övriga ungdomar på institutionen (Palm 2003). Detta är något som personalen jobbar aktivt med. De vill förhindra att ungdomarna ska ha en negativ inverkan på varandra. Personalen använder sig av gruppen i behandlingen av nyanlända ungdomar. De nyttjar de unga som suttit inne en längre tid och som har kommit längre i sin behandling och projicerar över deras inställning till de nya ungdomarna.

"...vi kombinerar att sätta en pojke som har kommit väldigt långt och är motiverad med en pojke som kanske precis är i början som inte är så motiverad, så att vi använder ungdomarna till fördel för varandra också..." (Niklas)

"...vi använder oss jättemycket av ungdomarna/gruppen, just nu har vi en jättebra grupp va, så när det kommer in nya killar så hjälper gruppen till att påverka de nya som kommer." (Katarina)

Personalen jobbar ihop med de ungdomar som har suttit inne en längre tid och därmed kommit längre i sin behandling och visar hur de integrerar med varandra.

"...han hade hört om våra killar här, och när han kommer upp här och ser hur vi e, hur personalen jobbar och hur vi e med varandra och då ser dom att vi inte är plitar som många tror att vi e va..." (Niklas)

I samtliga av mina intervjuer så betonade mina intervjupersoner således sitt behandlande arbetssätt. Personalen kommer lättare in på de nykomna ungdomarnas liv genom de ungdomar som suttit längre. De försöker överbygga klyftan mellan personal och intagna, som Goffman (2007) beskriver.

7.5 Motiveringsarbetet stora betydelse

I mina intervjuer så framkom det att det är viktigt med en god struktur och en röd tråd i arbetet med ungdomarna. Tidigare forskning har visat på att strukturella svårigheter leder till motivationsbrist, vilket är en av förklaringarna till ungdomens normbrytande beteende som leder till att det sociala stödet som ungdomen har runt omkring sig blir svagare (Andershed 2005). Med strukturella problem avser Andershed bland annat segregerade bostadsområden och destruktiva familjrelationer och att detta leder till bristande rutiner och regler i vardagen. Personalen betonade institutionens strikta struktur i avseende på vikten av regler och rutiner i motivationsarbetet.

"...är det en kille som är motiverad så ska han så snabbt som möjligt ut, antingen i skola eller arbete, det är det som är prio ett." (Lisa)

I min undersökning så frågar jag mina intervjupersoner hur de lägger upp sitt arbete i relation till ungdomen. Det som betonades var betydelsen i motivationsarbete. Det som speglar ungdomens dag är just kravet på motivation;

"Motiveringen är jätteviktig ...det är mycket motivation på att gå i skolan, och behandlingsplanen. Vi motiverar dom till det mesta..." (Oscar)

Enligt Andershed (2005) så är bristande struktur en bidragande faktor till en förlust av motivation för bland annat skolan. Personalen jobbar aktivt med att motivera ungdomarna; ett sätt är att göra ungdomarnas vardag inrutad och att undvika störningsmoment utifrån.

Skärpt uppmärksamhet leder vidare till att personalen gör snabba inpass. De beskriver hur de försöker förstärka det positiva handlandet. Personalen jobbar på ett interpersonellt sätt, och försöker utgå från den unge. Man bygger upp små samtal med frågor och undviker att ge order utan förklaringar.

"...jag bjuder in honom i ett samtal, och vi diskuterar, jag vill att du ska göra det här, vad vill du för att du också ska göra det här? Vi kompromissar... gör du så här så får du den konsekvensen och gör du så här så får du den konsekvensen, jag visar två vägar och du väljer själv..." (Niklas)

Personalen återger hela tiden hur de jobbar med att medvetengöra konsekvenserna av ungdomarnas handlingar och agerande. Mycket av behandlingen ligger i personalens motivering i interaktioner som är på icke schemalagd tid. När ungdomarna har sin egen tid att fördriva så sker det samtal om hur de känner och resonerar kring saker som personalen subtilt lägger in i frågor;

"Jag pratar med dom när vi t.ex. siter och spelar x-box, kollar på film, lagar mat... där får jag dom bästa diskussionerna, det blir mer avslappnat... det är inte ett inbokat möte... då har dom inte garden uppe..." (Oscar)"

Behandlingen utanför schemalagd tid betonar mina intervjupersoner som ett viktigt redskap. Personalen använder det i sitt motiveringsarbete för att åstadkomma en djupare förståelse i ungdomarnas konsekvenstänkande.

7.6 Disciplineringen förklaras

Alla ungdomar som sitter inne är dömda för olika brott. Det som ofta brister för ungdomen är sociala färdigheter, de vet inte hur man ska "bete" sig på ett adekvat sätt i olika givna sociala situationer. Ofta kan en respons på dessa situationer leda till att ungdomarnas agerande blir impulsivt och oartigt som ett försvar i okunskapen om hur man bör bete sig.

"...vi slår snabbt ut det beteendet, vi facear dom direkt, frågar dom, hur tror du detta hade uppfattats utanför dem som de brukar umgås med..." (Lisa).

Personalen är snabbt framme i de situationer där beteenden som inte tillåts riskerar att eskalera. Detta är vad Goffman (2007) beskriver som att ens livsvärld minskar i andrum och den fria viljan hämnas. Mina intervjupersoner betonar istället att de "visar" och "försöker lära".

”...vi försöker lära dem hur man fungerar i vardagen... vi visar hur man gör i det vanliga livet visar dem hur man kommunicerar.” (Lisa)

Personalen slår ner på destruktiva beteenden med sin maktöverlägsenhet, här kan den sköra linjen till maktobalansen bli synlig och motstånd kan uppstå. Men från personalens sida betonas den vårdande aspekten. I intervjuerna uttrycker personalen att de vill förmedla, ”så får man inte bete sig”, ”så här kan du inte uppföra dig när du är ute i samhället”.

I intervjuerna för personalen straffet i bakgrunden. Fokus är på att släcka beteenden och mönster som fick ungdomarna att hamna i den situationen de är i från början; man betonar vården. Straffet finns där oundvikligen; det består i att ungdomarna är begränsade i sitt livsutrymme. Man lär ungdomarna hur man ska bete sig genom att ge konsekvenser som stryper deras livsvärld ytterligare när de gjort något fel. När ungdomen utför till exempel våld, införsel av droger samt uppvisar positiva drogtest så straffas de. Personalen tar även bort de aktiviteter som de är medvetna om att ungdomen uppskattar. Om ett bråk eller bekymmer uppstår kan personalen fatta ett spontant beslut och försöka rätta till problemet i stunden, en så kallad situationell respons (Wästerfors 2009). Oftast räckte det med en gest en markerande blick eller ett ”hallå” från personalen för att ungdomarna skulle förstå att de gjort fel. Här realiserar straffet explicit, men grunden till personalens agerande beskrivs fortfarande av personalen som vårdande. Det uppkommer självklart tvister och motstridigheter och i dessa fall gäller det att som personal vara konsekvent och tydlig men inte på överlägset sätt.

”...vi pratar precis som om att vi var på samma nivå, jag är inte över dig du är inte över mig...”(Niklas)

Personalen betonar en kommunikation som är på lika villkor och underbetonar maktobalansen. Är man i underläge så blir ens respons försvar, det är axiomatiskt, framhåller man. Detta framkom i mina intervjuer och personalen var medvetna om detta och strävar efter relationer som är byggda på en ömsesidig inställning.

7.7 En maktsituation: Visiteringen

Det finns en tydlig maktobalans i relationen mellan ungdomar och personal som beskrivs i intervjuerna. Visiteringen, en tvångssituation, blir dock något som personalen ”bäddar in i” en del av vården. Efter en avslutat permission är man som personal skyldig att utföra en kroppsvisitation. Ungdomen får ta av sig alla kläder och personalen kontrollerar så att denne ej medtagit några illegala substanser. Detta är något som kan mötas med motstånd från

ungdomarna; *"...det är många av ungdomarna som säger, "är det gott att känna makt"..."* (Lisa)

Ungdomarna är utan anmodan skyldiga att göra som personalen säger och är underkastade den makt som personalen besitter. En situation som denna kan uppfattas som kränkande för de flesta. Men den är nödvändig av säkerhetsskäl och personalen är skyldig att följa dessa rutiner. *"...det är så lätt att få in grejer."* (Lisa)

Men personalen möts inte alltid med en aggressiv attityd från ungdomarna, många av ungdomarna är medvetna om sin situation och gör ingen scen av det;

"Men sen så är det många killar som bara tar av sig där inne och liksom, det är inga konstigheter, men det är vissa som kan tycka det är konstigt." (Lisa)

Personalen var dock starkt medvetna om att det här kunde uppstå en maktstrid. I övrigt på det ungdomshem som jag gjorde mina studier så är den disciplinerande makten något subtil. Det handlar mer om en fostran, att få ungdomarna att komma in i rutiner och lära sig att anpassa sig efter regler, det som Svensson (2001) kallar vårdande makt.

7.8 Reglerna – sker i familjefostran

"...vi ska försöka få en dom i så kallade svenssonrutinerna, man går upp och äter frukost och gör sig iordning och går till skolan, istället för att ligga kvar och dra och hitta på andra hyss. Och sen att man lär dem vett och etikett och språket." (Lisa)

Citatet ovan speglar ungdomshemmets karaktär och deras vårdande makt. Personalen jobbar med att ungdomarna tillsammans ska komma i konsensus med de regler och rutiner som de har på ungdomshemmet. Varje tydlig straffsituation ökar risken att maktbalansen hamnar i gungning och när nya ungdomar kommer in har de svårt att förhålla sig till de strikta och nya regler som de ramas in i. Personalen jobbar mycket med att få en nära kontakt med ungdomarna och att få in dem i rutiner som skapar en trygghet i deras vardag. När jag gjorde mina fältundersökningar så var det just det interpersonella, i relationerna mellan personalen och ungdomarna, som jag särskilt observerade. De verkade närmast som en familj, bara att här så bestod familjen av tungt kriminella ungdomar och personalen på ungdomshemmet.

Från en fältanteckning – bilden av en familjefrukost

Jag hämtar här ett utdrag utifrån mina observationsanteckningar. Syftet med detta utdrag är att visa den familjära stil som jag fann prägla ungdomshemmet.

Klockan är 07:40 och jag är tio minuter sen till min första dag på ungdomshemmet som jag skall utföra mina studier på. När jag ringer på så möts jag av två män som inte känner till min ankomst, de ber mig vänta utanför tills de har fått det bekräftat att jag ska närvara. När jag kliver in och har hängt av mig jackan så får jag ett överfallslarm som jag redan dagen innan hade fått beskrivning på hur det fungerade ”tryck en gång så går larmet på avdelningen, tryck två gånger så går det larm över hela anläggningen”. Jag går in och sätter mig vid frukostbordet, sömndrucken sätter jag mig lite anonymt i ett hörn och dricker en kaffe. Något jag förundras starkt över är stämningen, alla förefaller vara på så bra humör och klockan är endast 7.45 på morgonen. Till och med killen som sätter sig sist vid frukostbordet, som jag ser är precis uppstigen ur sängen, lyckas klämma ifrån sig ett leende och ett litet skratt.

När väl alla sitter ner och äter så är det en frukost i den bemärkelse en frukost kan kategoriseras i, skratt, att ”be om att få”, ”vad händer idag”? Det som förvånade mig mest var ungdomarnas goda humör, vilket skickade tankarna tillbaka till mig själv när jag själv var i deras ålder och minns hur jag var när jag skulle kliva upp för att äta frukost och för att sedan gå iväg till skolan. Dessa ungdomar verkade vara sugna på den nya dagen. Personalen interagerade med ungdomarna, inte endast som personal, utan satt med och åt, skrattade och hängde med ungdomarna när de jävlades med varandra, med glimten i ögat. När frukosten sedan var klar så hjälptes alla åt att duka av, trots att det egentligen var två som ansvarade för att frukosten skulle dukas fram och av, det gick på ett rullande schema. Sedan så fortsatte dagen för ungdomarna med olika skolaktiviteter och behandlingsprogram.

Efter att ha deltagit vid frukosten så fick jag en allra första insikt i hur relationen mellan personalen och ungdomarna såg ut. Goffman (2007) tar upp hur personalen projicerar institutionens symbolik. Det som genomsyrade denna frukost var känslan av gemenskap och det var även vad mina intervjupersoner betonade i intervjuerna. Som en av mina intervjupersoner uttryckte sig; ”...jag har tre söner i vanliga livet, men ibland så känns det som om att jag har 5-6... man blir som en pappa...” (Oscar)

Att ha en nära relation med de unga är viktigt, att bygga broar och knyta band. För att bekräfta relationen individer emellan måste det finnas element som kan fungera som medel för att definiera situationen och relationen, och därmed tillskriva varandra identiteter (Album 1996). Det blir en avgörande faktor i arbetet med ungdomarna, att komma dem nära och vinna deras förtroende. Personalen vill skapa en trygg och återkommande vardag för ungdomarna; en

kommunikationsväg är ritualer för att skapa en trygghet. Ritualer är i sig en kommunikationsväg och har en axiomatisk karaktär (ibid). Personalen ritualiserar vardagsmoment för att föra in rutiner och regler som befästs i ungdomen för att få en miljö som är trygg och bekant. *”Och det är också en grej att... dom tycker om att ha regler fast dom inte säger det...”* (Lisa)

Ungdomens vardag är inrutad från 08:00 till 16:00, allt från skola, behandlingsprogram och kreativt arbete som snickeri till fysiska aktiviteter.

Rituella handlingar är som teaterstycken, säger Album (1996); de berättar välkända historier om vardagen utanför institutionen med små avvikelser från manuskriptet (Album, 1996, s. 228).

7.9 Vårdande makt

I min teoretiska utgångspunkt så har fokus legat på Goffmans bok ”Totala Institutioner”. Goffman (2007) nämner att det essentiella med den totala institutionen är att den kan ses som socialt nedbrytande. Han beskriver institutionen med dess maktövertag över individen som något som är hämmande för den mänskliga och kognitiva utvecklingen. Även Foucault (1987) beskriver hur maktrelationer korsar varandra, hur det inte kan finnas makt om det inte finns underordnande. Det går därför inte att hitta en dualism eller en dialektik mellan maktlösa och makthavare (Foucault 1987).

Det som framkommit i mina intervjuer är dock att denna makt på den studerande institutionen har övergått till en vårdande makt, som bygger på ömsesidiga relationer mellan ungdomarna och personalen. Samtidigt så är det en tydlig struktur och balans mellan personalen och ungdomarna. Den disciplinerande kontrollen verkar utan att de som disciplineras alltid är fullt medvetna om det (Svensson, 2001, s.213). Personalens makt synliggörs inte fullt ut, utan verkar mer som en subtil känsla av omedvetet vetande. Ungdomarna är medvetna om att det är personalen som bestämmer. Men den bestämmande makten är inbäddad i vården som personalen ger ungdomarna. Men där makt verkar så finns det möjlighet till motstånd (Foucault 1987).

Maktövertaget beskrivs i intervjuerna som en fostrande aspekt och brukas inte i en form av överlägsenhet som undertrycker ungdomen. Det är snarare så att den makt som brukas av personalen är den form av vård som krävs för tillfället, en situationell respons (Wästerfors 2009). En ungdom som är ny på institutionen och fortfarande har sitt beteende från utsidan kvar, kan få svårt att leva upp till de nya regler som den får och därav blir den ojämna maktbalansen ett hinder i vården. Straffet ger sig tydligt i uttryck för den unge. Men som mitt tidigare citat, *”...vi försöker plantera ett frö hos ungdomen... sen så kanske dom förstår innebörden när dom kommer vidare*

ut i livet...” (Oscar) så beskriver detta hur den makt som personalen utövar har en vårdande karaktär.

7.10 Olika konsekvenser

Goffman (1972) beskriver hur en individ som har blivit tillskrivet ett karaktärsstigma, som i detta fall där ungdomar blivit inlåsta på en sluten vård, tar det till sin fördel. När ungdomen har avtjänat sitt straff så är den unge rädd för hur den ska bli bemött och betraktad av samhället, och tillskriver därmed sig själv en bild som kriminell, icke lämplig ute i samhället och begår åter brott för att få komma tillbaka till institutionen. *”Ja det händer inte så ofta, men det händer.”* (Niklas). Detta är enligt personalen något ovanligt, men det förekommer att ungdomar medvetet begår brott efter att ha avtjänat sitt straff för att komma tillbaka till institutionen.

Personalen har även återgetts som en vård. En vård som resulterat i en beteendeförändring i positiv riktning. Fröet som personalen vill så har grott och internaliserats i ungdomens beteende.

”Och det säger även hans familj att det är en helt ny, dom har fått tillbaka sin pojke igen.” (Lisa)

I en av mina intervjuer så berättade intervjupersonen hur en tidigare elev hade varit med och ätit lunch ihop med en i personalen och en elev som var ute på permission. Den tidigare eleven på ungdomshemmet hade efter lunchen känt sig upprörd över hur den elev som fortfarande satt inne på institutionen hade betett sig och ifrågasatt varför han uppförde sig som han gjorde. *”varför betar han sig så, varför gör han inte så... det är sånt som han har fått härifrån...”* (Oscar)

8. Slutdiskussion

Den diskussion som jag fört genom detta arbete är hur man som personal jobbar med en ungdom som sitter inlåst på en sluten institution och hur man förbereder den för ett nytt liv ute i samhället. Tidigare forskning visar på att om man har en god kontakt med personalen så får behandlingen ett bättre utfall (Palm 2003). Det var något som mina intervjupersoner betonade. Mycket av denna relation ligger i vården och behandlingen som den unge får. Jag har diskuterat den dualism av vård kontra straffande aspekter som är en del av institutionens ontologi. Även personalen betonar straffet som inbäddat i vården. Personalen betonar emellertid starkt vård och behandling. I en av mina intervjuer sa intervjupersonen att den inte alls reflekterade över brottskalan mer än att det gav en inblick i vad för typ av problem ungdomen har och då ger svar på vad för typ av vård som den unge är i behov av. Personalen betonade den hjälp de ville ge ungdomen och inte straffet som den unge avtjänar. Det blir då extra viktigt att ha en interpersonell relation med ungdomen som är reciprok.

En fråga jag ställde mig var om det var möjligt att ha en sådan relation till ungdomarna med den straffande aspekten i bakgrunden? I min undersökning kom jag fram till att det inte bara var möjligt, utan även en del av jobbet för personalen. En av mina intervjupersoner betonade hur regler uppskattades av ungdomarna, detta som en del av den fostrande aspekten som verkligen ligger inom ramen för den dualism som finns i den ”vårdande makten”. Som personal bestämmer du och som ungdom är du skyldig att lyda. Men i mina intervjuer framkom det att det går att bygga en nära relation mellan personal och ungdom trots den maktobalans som råder mellan parterna. En sak jag noterade var att personalen aldrig resonerade kring det straff som den unge sitter inspärrad för. Det som personalen betonade var den hjälp de var där för att ge den unge. Straffet i sig är å ena sidan redan utfärdat när den unge kommer till institutionen, personalen är där för att hjälpa ungdomarna genom det.

Motivering var något som personalen jobbade hårt med. För att få ungdomen att lyckas med sin behandlingsplan så motiverade personalen ungdomarna. Statistik har visat att ca 75% av ungdomarna återfaller i brott (SiS 2009). En möjlig åtgärd på detta är att varje ungdom borde få en kontaktperson. Även här kommer den straffande aspekten in i en dualism av vårdande makt; väl på fri fot så är man fortfarande övervakad.

8.1 Vidare forskning

På LSU institutioner har år av utveckling lett till att de dömda ungdomarna nu tar del av samma programverksamhet och behandling som de som omhändertagits enligt LVU. Vissa ungdomshem har dessutom sina egna framtagna behandlingsprogram för LSU- vård. Ofta är gradskillnaderna dem emellan små. Lagrummen är det som främst skiljer dem åt. Betydelsen av en trygg atmosfär är en stor del av behandlingen, och visar hur viktigt det är med en god relation mellan ungdomarna och personalen. Detta är enkelt uttryckt, men i praktiken är det svårare att utföra. Personalen utmanas i vardagen av både ungdomarna och regelverk som de är skyldiga att följa. En kommande forskningsuppgift skulle kunna vara att närmare studera personalens utmaningar i vardagsarbetet.

En intressant sak att vidareutveckla är ungdomarnas tankar kring deras vistelse på institutionen och hur de upplever sin situation. Detta i relation till den nya utslussningslag som precis trädde i kraft. SiS fick en stor summa pengar av staten för att finansiera och utveckla detta. SiS har således utvecklat och har infört en ny utslussning för ungdomar dömda till LSU, jag gick ej närmare in på det då den är så ny att det inte fanns någon fakta i praktiken att ta del av. Den nya utslussningen ska vara en metod för att minska återfallen. Det är även något som man skulle kunna forska på vidare när metoden har etablerat sig bättre.

Referenser

Album, D. (1997). Patientkultur på sjukhus. Lund: Studentlitteratur

Andershed, H, Andershed, Anna - Karin (2005) *Normbrytande beteende i barndomen Vad säger forskningen?* Stockholm: Gothia AB.

Aspers, P (2011) *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber AB.

Bergström, G. (2000). *Kriminalitet som livsstil*. Stockholm: Johansson & Skyttmo förlag AB.

Bryman, A. (2010). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Foucault, M (1987) *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag

Goffman, E. (2007). *Totala institutioner: fyra essäer om anstaltslivets sociala villkor*. ([Ny utg.]). Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Goffman, E. (1972). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts förlag.

Hayes, S., Strosahl, K., & Wilson, K. (1999) *Acceptance and Commitment Therapy: An experiential approach to behavioral change*. Guilford Press.

Holmqvist, R. Hill, T. Lang, A. (2009). Effects of Aggression Replacement Training in Young Offender Institutions. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 53, 74-92.

May, T (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Munck, J. (red.) (2011). Sveriges rikes lag : gillad och antagen på riksdagen år 1734, stadfäst av Konungen den 23 januari 1736. Med tillägg av författningar som utkommit från trycket fram till början av januari 2011. (132. uppl.) Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Palm, J (2003). *Ungdomars upplevelse av slutna ungdomsvård _ En jämförelse med LVU _ placeringar och fängelse*. Västervik: Ekblad & co.

Petersson, B (1994). *Forskning och etiska koder*. Nora: Nya Doxa.

Prior, P. M. (1995). Surviving psychiatric institutionalisation: a case study. *Sociology of health & illness*, 17, 651-667.

Statens institutionsstyrelse SiS (SiS). (2009). Förbättrad utslussning från sluten ungdomsvård och ändrade gallringsregler i belastningsregistret (Broschyr). Stockholm: SiS.

Statens institutionsstyrelse (2009). *MVG: en förstärkt vårdkedja inom ungdomsvården*. Stockholm: Statens institutionsstyrelse (SIS).

Statens institutionsstyrelse SiS (SiS). (2011). Verksamhetsplan 2011 – Plats för förändring (broschyr). Stockholm: SiS.

Statens institutionsstyrelse SiS (SiS). (2010). ADAD – Adolescent Drug Abuse Diagnosis – MANUAL 2010 (broschyr). Stockholm: Nils Åkesson.

Svensson, K (2001) *I stället för fängelse? _ En studie av vårdande makt, straff och socialt arbete i frivård*. Lund: Socialhögskolan, Lunds universitet.

Svensson, K (2003). Social Work in the Criminal Justice System: An Ambiguous Exercise of Caring Power. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 4, 84-100.

Clevesköld, L. & Thunved, A. (2008). När socialnämndens beslut överklagas: handbok för socialtjänsten. (1. uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.

Tärnfalk, M (2001) *Sluten ungdomsvård år 2000*. Stockholm : Statens institutionsstyrelse.

Törneke, N (2004). Acceptance and Commitment Therapy (ACT), En behavioristisk psykoterapi. *Sokraten* 3, 14-19.

Ahlgren, Pålsson, Chatrine (2008) *Motion 2008/09: Ju381 Unga Brottslingar*.

http://web.me.com/gunnarbergstrm/G_o_K_Pedagogkonsult_o_Ekonomi_AB/Startsida_files/Att%20leva%20ett%20liv%20utan%20kriminalitet.pdf 2011-12-13 kl. 10.00

http://web.me.com/gunnarbergstrm/G_o_K_Pedagogkonsult_o_Ekonomi_AB/Ungdomstjänst_files/Programbeskrivning%20ungdomar.pdf 2011-12-13 kl. 14.00

Bilaga 1:

Intervjuguide

Vad ställer SiS för krav på sina institutioner att det skall finnas en behandlingsplan för ungdomar dömda till LSU? Är ni fria att utveckla behandlingsplanen själva, eller har ni vissa krav som måste uppfyllas?

Hur anpassas vården individuellt för ungdomen? Vad är det ni i personalen kollar på, historik? Brott? Hur kombinerar ni detta med den straffande aspekten?

Hur ser samarbetet ut med socialtjänsten?

Anser du att LSU är ett fängelse? Om ja, på vilket sätt?

Skulle du kort vilja beskriva hur din yrkesroll ser ut, vilka dina huvuduppgifter är?

Jag är intresserad av hur personalen konstruerar ungdomens vardag och vad som är det fundamentala för att lyckas nå ungdomen för att få ett positivt utfall av ungdomens vistelse på institutionen. Vad är dina tankar kring den behandlingen/åtgärder för att åstadkomma en beteendeförändring?

Känner du som professionell att det finns möjlighet till ett relativt fritt agerande från din sida när det kommer till vårdprocess för LSU dömda ungdomar?

I många riktlinjer och lagrum tas det upp att nödvändig vård och behandling för LSU dömda ungdomar ska finnas. Hur skulle du definiera nödvändig vård och behandling?

Vad för möjligheter har ungdomen själv att vara delaktighet i sin vård, anser du det som hämnande eller hjälpande?

Hur motiveras ungdomarna till att påverka sin vård?

Anser du att man kan anpassa den unge till samhället under låsta förhållande?

Hur tänker du kring din egen roll i detta sammanhang?

Skulle du kunna berätta lite kring hur du uppfattar samhällets roll i relation till LSU?

Vad skulle du säga karakteriserar en god form av vård?

Hur förhåller ni er till de tvångsaspekter som existerar inom slutna ungdomsvård?

Hur balanserar man tvångsaspekten och frivilligaspekten, de vårdande kontra de straffande aspekterna?

Kan du beskriva det första kontra det sista mötet med en ungdom som ska skrivas ut, vilka är de största skillnaderna i beteende/sociala mönster?

Hur märker man att en beteendeförändring är nära, vilka signaler ger sig uttryck?

Hur gör ni för att bibehålla det sociala spelet vid liv, hur gör ni för att ungdomen ska klara av den sociala interaktionen med den yttre världen?

Vad har ni för tanke med dessa rutiner?

Jag har fått formulera om frågorna efter situationen, och ej ställt dem i kronologisk ordning. Alla frågor var relevanta då de dialektiskt utvecklade svar och progressivt ledde in på nya frågor.

Bilaga 2:

Behandlingsprogram

ART

ART är en förkortning på Aggression Replacement Training och är ett manualbaserat behandlingsprogram som avser att minska återfall i våldsamt beteende. Olika metaanalyser visar att behandlingsprogram som fokuserar på multipla problem hos ungdomar ger bättre utfall i behandlingen än de program som bara fokuserar på en aspekt av den unges problem (Holmqvist 2009). Art innehåller tre delar, social färdighetsträning, moralisk utbildning och aggressionskontroll (ibid).

Ungdomarna utövar detta ihop med personalen som guidar dem, man diskuterar känslor och tankar det väcker. Man använder sig av rollspel där ungdomarna utsätts för provokation. Personalen simulerar situationer som ungdomarna kan komma att utsättas för utanför institutionen; man söker efter startsignaler som triggar ungdomarna och får dem att agera i affekt. Utifrån denna kunskap så söker man efter handlingsätt som hjälper ungdomarna att lugna ner sig och tygla sitt humör.

ACT

ACT (Acceptance and Commitment Therapy) är en beteendeterapi som teoretiskt grundar sig i inlärningspsykologi (Törneke 2004). Människan har en benägenhet att styra sig själv utifrån språkliga konstruktioner även när de är av negativ karaktär (ibid). Språket ger oss möjlighet att bedöma oss själva, t.ex. ”jag kan inte det här”, på så sätt tillskriver vi oss själva en egenskap som om den fanns där (ibid). Det leder till att människan undviker att sätta sig i situationer där man tillskrivit sig själv en dålig självkänsla.

Behandlingen riktar sig till hur en person vill leva sitt liv. Exponera relationerna mellan personen och dennes inre upplevelser. Man lär sig undvika att sätta hinder för sig själv genom tankar, att inte låta gamla händelser följa en destruktivt genom livet (ibid). ACT är en beteendeterapi som visat sig vara effektiv; personalen knyter starka band till ungdomarna. Terapiformen är en öppen, accepterande, respektfull och kärleksfull (Hayes et al., 1999).

VÄGVALET

Vägvalet, även kallat kriminalitet som livsstil, är ett behandlingsprogram som bygger delvis på teorier om kriminalitet som livsstil. Programmet utformades först för vuxna, senare i omarbetad form för ungdomar. Det har bedrivits i många år inom ungdomsvården och syftar till att utmana kriminella tankar och förändra en negativ självbild (Bergström 2000). Det är ett program där ungdomar kan prata om sin kriminalitet, man identifierar tankemönster, förnekelse och vad är det som styr ungdomar till brott (ibid).

Man angriper problemen och påbörjar ett förändringsarbete genom att exponera de tankemönster och drivkrafter som finns i kriminaliteten (ibid). Man visar ungdomarna att det finns ett tankemönster i deras agerande, ger dem ett igenkännande i deras egen affektion som blir som en aha-upplevelse (ibid). På den ungdomsgård jag utförde mina studier så använder de sig utav ett test bestående utav 80 frågor och utifrån de svaren så kan personalen identifiera vad som driver ungdomen till brott.